

גליון מס' 185

אומשניח

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור ולכל דורש ברבים
לאורו ולזכרו של מרן קדוש ישראל ותפארתו שר התורה זיע"א

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

שבת פרשת תזריע-מצורע תשפ"ה

עניין של חינוך

"זאת תהיה תורת המצורע ביום
טהרתו" (ויקרא יד, ב)

על פסוק זה כתב הרב צבי נקר שליט"א בספרו הנפלא "בך בטחנו" בשם רבותינו כי בכוח הפה אפשר לבנות עולמות או חס ושלוש להרוס עולמות. הפה הוא מתנה טובה, כלי מיוחד בעוצמתו היכול להציל חיים. לדיבור החיובי יש כוח עצום. הנה זה ידוע כי אחד מגורמי ההרס הקשים בעולם הוא דיבור שלילי. אחד הכלים המעולים ביותר לבנייה וליצירת שמחה, לעידוד ולרקימת קשרים יפים, הוא הדיבור החיובי. לדיבור יש כוח עצום, ניתן להשפיע באמצעותו הן על המציאות והן על התחושות והרגשות של בני האדם. משום כך, חשוב מאוד להכיר בעוצמתו של הכוח הזה, להימנע מדיבורים שליליים ולהעניק מילים טובות ומעודדות. אנשים בכל גיל, בכל מעמד ובכל מצב, זקוקים למילה טובה כאוויר לנשימה. מילה טובה מחיה נפש ולא משנה בכלל אם היא ניתנת לראש ישיבה או לרב נערץ, למוכר בחנות, לנהג אוטובוס או לעובר אורח ברחוב. תלמיד צעיר כמו פנסינר ותיק, מיליונר גדול כמו עני ומך, אדם משכיל כמו בור ועם הארץ, כולם כו-לם זקוקים למילה טובה, שמחיה את נפשם! מילה טובה היא כמו חמצן. נותנת כוחות, מעניקה עוצמות. כשם שבלי חמצן אי אפשר לחיות, כך אדם לא ישרוד בלי מילה טובה. אדם שנותנים לו מילה טובה – מרגיש מוערך, זה נוסך בו כוחות חדשים, הוא מרגיש 'שווה', כדאי לו להשקיע, להתפתח, להמריא, בואו נעניק משפט מפרגן, ניתן מחמאה, ונחייך בהערכה! (אור שרה)

בברכת שבת שלום – מערכת לב ארי

פנינים משלחן מלכים

"ימול בשר ערלתו" (יב, ג)

מעשה באחד מרבני הקהילות הסמוכות לפרעשבורג שקיבל על עצמו לגייס גוי אשר היה מוכח שכוונתו לשמים וכי הוא מוכן לקבל על עצמו באמת ובתמים עול תורה ומצוות. והנה, מיד לאחר המילה חלה במחלה קשה, עד שהרופאים התייאשו מרפואתו, והיתה סכנה גדולה מרחפת על תושבי האיזור כולו הרב היה אובד עצות, ונסע לרבינו בעל החתם סופר זיע"א לבקש את עזרתו. גער בו רבינו, היאך הרהיב עוז בנפשו למול אדם מבוגר מבלי נסיון רב בכך, ואמר לו כי צריכים הם למסור את נפשם, למען הציל את הציבור כולו מן הסכנה. רבינו יעץ לו לקחת את החולה האנוש בעגלה, באמתלא שהם נוסעים לרופא גדול בעיר אחרת, ויסעו עליה הרב והמוהל, וכשיגיעו קרוב לנהר דנובה, יסיעו את העגלה אל תוך המים, והם יעלו לכפרה עבור הכלל כולו. קיבלו השלושה את הדבר על עצמם, קידשו את עצמם בסילודין למסור נפשם על קדושת השם, ויצאו לדרך כאשר גזר עליהם רבינו. סמוך לנהר הבחינו באדם אחד שעמד באמצע הדרך ועצר את העגלה ושאל אותם לאן הם נוסעים? השיבו לו הרב דברים כהוייתם. נענה הלה, בטלנים, יש לי מעט מים בצלוחית. שימו מעט מהמים הללו על מקום המכה, ומיד יתרפא. ואכן כן עשו, ונתרפא החולה וחזר לביתו בריא כשאר כל אדם. לאחר זמן הבהיר להם רבינו, שלא היתה ברירה אלא להזעיק את אליהו הנביא בעצמו, שיחיש רפואה לנימול, ובזכות שקיבלו על עצמם מסירות נפש עבור כלל ישראל, זכו שיתגלה להם אליהו הנביא בכבודו ובעצמו. (ספרא דמלכא – אוצר אמרות החת"ס)

מובא על הרב מבריסק רבי יצחק זאב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל, שפעם אחת התקיימה בבית שלו, ברית מילה לאחד מנכדיו. בסיומה של הברית ניגש המוהל אל הסבא – הרב ואמר: נו... ברוך ה' שזכינו לקיים מצוות ברית מילה ועוד בבית הרב ואחד מצאצאיו. התפלא הרבי ותהה, למה כוונתך?! האם אתה חושב שקיומה של ברית בביתי ולנכדי שונה היא מחשיבות ברית אחרת? אמשול לך משל למה הדבר דומה, על מלמד תינוקות שהיה עוד יותר עשיר ממנו. תלמידיו לא הבינו ושאלו, למה כוונתך? המלמד השיב בחיוך, חישבו רגע!... למעשה אם יהיו לי את כל אוצרותיו של רוטשילד הייתי עוד יותר עשיר ממנו. תלמידיו לא הבינו ושאלו, למה כוונתך? המלמד השיב בחיוך, חישבו רגע!... למעשה אם יהיו לי את כל אוצרותיו של רוטשילד, אבל בנוסף יהיה לי גם את שכרי המועט שאני מקבל בתור מלמד. כן הוא הנמשל, גם במצוות ברית המילה, מצווה זו כה חשובה לאין ערוך עד כדי שאין ערך וחשיבות כלל ליחוסו של הנימול... (ליקוטים וסיפורים נפלאים)

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד ושרה הי"ד

מערכת שיעורי לב ארי – שיעורים שבועיים לאור הפרשה מפי הרב אריה יוסף שליט"א

מעשה שהיה...

במידת הענוה | ספור על רבנו מרן הגאון המקובל רבי ראובן שלו שרבאני זצ"ל וזיע"א

הילולא דצדיקייא

הילולת רבנו מרן

הגאון המקובל

רבי ראובן שלו

שרהבני זצ"ל

זיע"א

(ג' אייר ה'תשע"ז)

הרב המקובל ראובן שלום שרבאני זצ"ל נולד ב-י"ז אייר ה'תש"ד בירושלים. לאביו: המקובל ר' יוסף חיים בנו של המקובל האלוקי ר' יהושע זיע"א. ולאמו: מרת סול שולמית (לבית טלווי). בבית זה של תורה ויראה צרופה גדל והתחנך במסורת בית אבותיו הדגולים, שחינכוהו - מגיל צעיר לשקוד על התורה והעבודה. בנערותו התחנך בישיבת 'פורת יוסף', שם עלה ונתעלה במעלות התורה, היראה והלימוד והיה לאחד מבחירי הישיבה. זכה ללמוד עם גדולי התורה הספרדים. שימש כאבן שואבת לרבים שביקשו לרכוש מידיעותיו וחכמתו המופלגת. בגיל תשע עשרה שנים בלבד כבר הוסמך לרבנות! שקדן וגאון נפלא. בהמשך בשל הצורך בהקמת ישיבה לבני עדות המזרח, חבר למוריניו ר' יהודה כהן ויחד פתח עימו את ישיבת 'אוהל מועד' בה למדו רבים כאשר רבינו שימש כמשגיח. בהמשך הקים יחד עם מורנו ר' יהודה את ישיבת 'יקרי ירושלים' ושימש מראשי הישיבה בה. הרביץ תורה ויראה לצעירים. עיונו היה מבעית. בבחרותו שינן כל כך הרבה פעמים את תלמודו, עד שהיה חוזר על שישים דפי גמרא בשעה. היה מחנך תמיד להנהגה ודרך ארץ, לחינוך מתוך שלוה ומאור פנים, לקדושה ולזכירת יום המיתה. העיד על עצמו שמעולם לא נשמע קול צווחה או צעקה בביתו! בהמשך חלה ובחסידי ה' והתפילות הרבות, החלים בניגוד לדברי הרופאים. גאון בנגלה ובנסתר. צדקתו ויראתו היו עצומים והקרין זאת על כל רואיו. בעל רוח הקודש. ענוותן מופלא. ראה כל תלמיד כבנו היחיד. בשנתו האחרונה התנייד על כסא גלגלים בשל השיתוק ברגליו. למרות הסבל והייסורים שהיו מנת חלקו, מאור פניו לא מש ממנו. רבנו נלבי"ע בשבת קודש בשעת המנחה רעוא דרעווין, ג' אייר ה'תשע"ז, רבנו חי ופעל כ-73 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים.

ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!

בצעירותו התארח אצל ידידו, שהיה חתן חדש. הייתה זו השבת הראשונה שעשו בביתם אחרי החתונה. אשת החבר הכינה לסעודה מאכל עם קישואים, ורבינו היה רגיש למאכל זה, ולמעשה עצם הרחת המאכל גרמה לו בחילות. בנוסף, מאכל זה היה מלוח בצורה מוגזמת ואף חברו, החתן, לא יכל לאכול ממנו, אלא טעם מעט והניח את הצלחת כמות שהיא. אולם רבינו שלא רצה לבייש את בעלת הבית, הכריח את עצמו ואכל את כל הצלחת, ולאחר מכן גם שיבח את בעלת הבית על מאכליה הערבים, וגרם לכך שנשאל האם יחפוץ בצלחת נוספת, והשיב בחיוב. והכריח את עצמו לאכול גם את הצלחת השניה עד תומה. למחרת, שכב במיטה מרוב חולשה וחולי.

אחד מנכדיו שהגיע פעם לביתו בליל בדיקת חמץ, התבקש על ידי רבינו להביא את השקית הנמצאת בבוידס. כמובן שהוא הזדרז לקיים את שליחות הסבא, כשהוא תוהה בליבו, מדוע ציווה אותו להביא את השקית בעיתוי הזה, מה 'בוער' כל כך בשעה דחוקה זו של בדיקת החמץ להביא את השקית? עוד בטרם מילא את שליחותו נשאל על ידי הסבתא: "שוב הוא מבקש את השקית? מה בוער לו כל כך לשרוף את התעודות?". הנכד התפלא, באלו תעודות מדובר ומדוע הסבא מבקש לשרוף אותם? והסבתא השיבה: "אלו תעודות ההסמכה לרבנות של סבא. הוא קיבל אותם בהיותו כבן תשע עשרה שנים בלבד, ותעודה נוספת אותה קיבל לאחר מכן". - "לא זו בלבד שהוא לא הסכים מעולם לתלות את התעודות הללו על הקיר, הוא מקפיד מאז ומתמיד לאחסן אותם רק בבוידס. מעבר לכך, מדי שנה הוא מבקש מחדש להוציא אותן כדי לשורפן יחד עם החמץ, מכיוון שהוא טוען שמדובר בגאווה ותו לא. אבל אינני מסכימה והוא מכבד את רצוני".

על שולחנו סעדו מדי שבת עשרות בחורי ישיבות, ללא הזמנה על אף העובדה כי ביתו היה קטן ביותר. כל אחד מהבחורים היה יוצא עם פס עוגה, כדי שלא יצא בידיים ריקות. רבינו חש את יום הפטירה בכל ימיו, ובשיחותיו הרבה לתאר איך ירד לקבר בבוא היום בו יתבקש לבית עולמו.

פעם אחת נכנס לשיעור ואמר: "יש כאן בחור שעובר על תקנון הישיבה ולומד שיעורי נהיגה. אני רואה שהדבר מסוכן מאוד בעבורו, והוא או חלילה ייהרג או יהרג, שידע שהזהרתי אותו!". אותו בחור התעלם מדברי רבינו ולבטח חשב שאחד התלמידים הלשין על מעשיו ולכן רבינו מבקש להפחידו בדבר. הלה לא שעה לדברי רבינו, המשיך ללמוד ובסיכומו של עניין עבר את הטסט וקיבל את הרישיון המיוחל. לא עברה שנה והלה ניגש אל רבינו בדמעות וסיפר שעשה תאונת דרכים והרג אדם רח"ל בדיוק כפי שחזה רבינו. (נלקט בשינויי לשון קלים מתוך העלון פניני הצדיקים).

הכהן הוא התיקון...

"והיה בעור בשרו לנגע צרעת" [יג, ב].

הנגעים הגופניים המוזכרים כאן רומזים לנגעים קשים יותר – למידות רעות שהנפש עשויה ללקות בהם, אשר הנזק שלהם עלול להיות הרה אסון. שאת – רומז על עוון הגאווה וההתנשאות. ספחת – זו אהבת הממון, הגורמת לאדם לאסוף כסף כל ימי חייו. ובהרת – עוון לשון הרע.

הקשר בין 'שאת' לגאווה והתנשאות מובן, אך מדוע מכונים אהבת הממון 'ספחת', ולשון הרע 'בהרת'? אדם שאוסף ממון לוקה ב'ספחת', הוא מתעסק בעניינים שהם נספחים אליו, ואינם שייכים לו באמת. הרמב"ם כותב שכל קנייני העולם הזה אינם שייכים לאדם. יכול הוא לרכוש בתים, אוניות, שדות ומטוסים, אבל אין זה אומר שהם שלו. ברגע אחד עלולות ספינותיו לטבוע בים ושרדותיו – להיסחף, גם את הבתים עלולים השלטונות להלאים לו, וכך לגבי כל שאר הקניינים. מהו הדבר היחיד שהוא שלו באמת? – רק התורה והמצוות שעשה בימי חייו!

במדרש מסופר, שבזמן השמד, כאשר גזרו על ישראל שלא ללמוד תורה, נסע חבר (תלמיד חכם) באונייה, בחברת כמה סוחרים גדולים. ההפלגה הייתה ארוכה – כחודש או חודשיים, ובמשך כל אותו הזמן ישבו באונייה סוחרים ופטפטו ביניהם. כל אחד סיפר כמה ממון יש לו, לאן הוא נוסע, ומהן תוכניותיו להמשך. החבר לא השתתף כלל בשיחה. היה יושב מול ספר פתוח, ועוסק בתורה כל הזמן. פנו אליו הסוחרים ושאלוהו: "במה אתה עוסק?" אמר להם: "בתורה." - "ובמה אתה מסתחרר? איך יש לך פרנסה?" - "מן התורה." - "וכי אפשר להתפרנס מן התורה?" - "ודאי, הלא כתוב מפורש הוא: 'טוב סחרה מסחר כסף'." החלו מלגלים עליו ועל בטלנותו. לא חלף יום אחד, והנה נתפסו על ידי ספינת שודדים. השודדים קשרו אותם כשבויים, גזלו את רכושם, והעמידו אותם למכירה בשוק לעבדים. מאחר שידעו כי היהודים מקיימים מצוות פדיון שבויים, מיהרו לקחת את השבויים היהודים לבית הכנסת, בתקווה ששם יקבלו עליהם את המחיר שקוו לקבל. ראו היהודים את החבר, באו עימו בדברים, וכשראו שהוא יודע ללמוד ונחמד למראה, מיהרו לפדות אותו. לאחר מכן העמידוהו בבית הכנסת, ליד ארון הקודש, וביקשו ממנו ללמדם תורה. החל החבר לקרוא לפנייהם בתורה, והם התענגו על הסבריו שנאמרו בטוב טעם. בצד עמדו הסוחרים, עדיין כבולים בשלשותיהם. כשראו את החבר ששוחרר ועלה לגדולה, קראו לו ואמרו: "צדקת ממנו! אמרת: 'טוב סחרה מסחר כסף', ואמנם כן היה – אתה שעסקת בתורה, פדו אותך ויש לך הכול, כי תורתך נכס אמיתי היא, ולא ניתן לקחתה ממך, אבל אנו, שסמכנו על הממון, גזלו מאתנו את הכול!" לפיכך כונה הממון 'ספחת' – אין הוא רכוש אמיתי אלא רק מסתפח לאדם, ובן רגע מפרידים ביניהם. הבהרת רומזת למדבר לשון הרע, שהרי המדבר רע על השני מלבין את פניו, ובהרת היא מלשון בהרה שהוא צבע לבן. על שלוש המידות הללו – גאווה, תאוות הממון וחטא לשון הרע – קרא החיד"א את דברי חז"ל במסכת אבות: "וחילופיהן בגולם" – 'גולם' ראשי תיבות גאווה, לשון הרע, וממון.

מה עושה אדם שהוא נגוע במידות המגוננות הללו של "שאת או ספחת או בהרת"? התורה אומרת: "והובא אל אהרון הכהן" – ילך אצל החכם ויבקש ממנו שילמד אותו מוסר ודרך ארץ כדי שיוכל לעבוד את ה' כפי שצריך, ולא למרוד בו. מדוע דווקא לאהרון הכהן? משום שלאהרון יש בדיוק את המידות ההפוכות מאלו שיש לו.

כנגד ה'שאת' שהיא הגאווה, היה אהרון הכהן ענוותן גדול. משה ואהרון אומרים לישראל: "ונחנו מה... לא עלינו תלונותיכם" – ונחנו מה, כמה אנו כבר שווים... אדם שהוא בעל גאווה וגסות הרוח, צריך ללמוד מאהרון הכהן שהיה ברום המעלה, ועם זאת עניו ושפל רוח.

כנגד ה'ספחת' המרמזת על אהבת הממון, ילך אל אהרון הכהן שאין לו כלל ממון משלו, כפי שאין לכל הכהנים. הכהן שעובד בבית המקדש אינו מקבל על כך שום משכורת ושום ממון, הוא חי רק ממתנות כהונה שניתנו לו – "איש ח' ונחלתו יאכלו". הוא האדם המתאים ללמד את רודף הבצע, אשר כל חייו מנסה לאסוף לעצמו עוד ועוד ממון, כי הפרנסה מן השמיים היא.

כנגד ה'בהרת' שבאה על עוון לשון הרע, הגורם למחלוקת ולהלבנת פנים, ראוי ללכת לאהרון הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום, כל חייו התרחק מן המחלוקת, ודיבר רק טוב על ישראל. כפי שאמרו רבותינו ז"ל במסכת אבות: "הילל אומר: הוי מתלמידי של אהרון, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" – הידבק במידותיו של אהרון, התרחק מלשון הרע ומחלוקת, ותאהב את השלום. עוד נאמר על אהרון: "בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעוון; כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפייהו...".

הכהן, הוא התיקון, ללוקה בשאת, ספחת או בהרת. הוא יכול ללמד את בעל אותן מידות מגוננות את נעימות הליכותיו של ההולך בדרך התורה והיראה! (ערוך בקיצור מתוך 'דורש ציון').